

Medlemmerne af Folketingets Europaudvalg
og deres stedfortrædere

Asiarisk Plads 2
DK-1448 København K
Tel. +45 33 92 00 00
Fax +45 32 54 05 33
E-mail: um@um.dk
Telex 31292 ETR DK
Telegr. adr. Etrangeres
Girokonto 300-1806

Bilag
1

Journalnummer
400.C.2-0

Kontor
EU-sekr.

5. december 2001

Med henblik på mødet i Folketingets Europaudvalg den 7. december 2001 –
dagsordenspunkt rådsmøde (forskningsministre) den 10. december 2001 –
vedlægges Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udviklings notat om de
punkter, der forventes optaget på dagsordenen for rådsmødet.

Per Gynter

Samlenotat til Folketingets Europaudvalg med henblik på Rådsmøde (forskning)
den 10. december 2001

Ministeriet for Viden-
skab, Teknologi og
Udvikling

Bredgade 43
1260 København K

Tlf. 3392 9700
Fax 3332 3501
E-post fsk@fsk.dk
Netsted www.fsk.dk

30. november 2001

FSKF0047

1. Rammeprogrammer for forskning (EF og EURATOM) 2002-2006 s. 2
 - a) Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om Det Europæiske Fællesskabs flerårige rammeprogram for forskning, teknologisk udvikling og demonstration 2002-2006 som bidrag til realiseringen af Det Europæiske Forskningsrum
KOM(2001) 94 endelig udgave
– Politisk enighed s. 2
 - b) Forslag til Rådets afgørelse om Det Europæiske Atomenergifællesskabs flerårige rammeprogram for forskning og uddannelse 2002-2006 som bidrag til realiseringen af Det Europæiske Forskningsrum
KOM(2001) 94 endelig udgave
– Politisk enighed s. 2
2. Iværksættelse af Det Europæiske Forskningsrum
 - a) Mobilitetsstrategi for forskerne i Det Europæiske Forskningsrum
– Vedtagelse af en resolution s. 22
 - b) (Evt.) Handlingsplan for videnskab og samfund
– fremlæggelse ved Kommissionen s. 24
3. (Evt.) Imod en europæisk rumfartspolitik
– meddelelse fra Kommissionen om rapporten fra den fælles task force EF/ESA s. 25

1. Rammeprogrammer for forskning (EF og EURATOM) 2002-2006

- a) Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om Det Europæiske Fællesskabs flerårige rammeprogram for forskning, teknologisk udvikling og demonstration 2002-2006 som bidrag til realiseringen af Det Europæiske Forskningsrum
- b) Forslag til Rådets afgørelse om Det Europæiske Atomenergifællesskabs flerårige rammeprogram for forskning og uddannelse 2002-2006 som bidrag til realiseringen af Det Europæiske Forskningsrum

KOM(2001) 94 endelig udgave

– Politisk enighed

Resumé: Kommissionens forslag vedrører indretningen af Fællesskabets forskningssamarbejde i det næste 4-årige Rammeprogram for forskning frem til udløbet af 2006. Målsætningen med forslaget om næste Rammeprogram er medvirken til realiseringen af et europæisk forskningsrum som tiltrådt af Det Europæiske Råd ved topmødet i Lissabon i marts 2000. Forslaget præsenterer 7 forskningstemaer, som foreslås prioriteret i den fælles forskningsindsats ved de 3 nye og større instrumenter "ekspertisenetværk", "integrerede projekter" og "EU-tilskud til nationale forskningsprogrammer". Instrumenterne skal skabe øget integration samt en forenklet administration af forskningsprogrammerne. Forslaget rummer desuden en række initiativer til strukturering af den europæiske forskning samt til styrkelse af det organisatoriske og politiske fundament for Det Europæiske Forskningsrum.

Fællesskabets forsknings- og uddannelsesaktiviteter på det nukleare område omfatter alle aktiviteter vedrørende forskning, teknologisk udvikling, internationalt samarbejde, formidling og nyttiggørelse samt uddannelse vedr. behandling og opbevaring af nukleart affald fra fission, energi på grundlag af fusionsforskning samt sikkerhed ved nukleare anlæg.

I. Baggrund

Kommissionen vedtog den 21. februar 2001 forslag til rammeprogram for forskning og teknologisk udvikling 2002-2006 (EF- og Euratom). Kommissionen har oversendt forslaget til Europa-Parlamentet og Rådet med henblik på behandling og vedtagelse i løbet af 2002.

Forslaget er et vigtigt instrument som led i gennemførelsen af Det Europæiske Forskningsrum, som Kommissionen introducerede og videreudviklede i to meddelelser af henholdsvis 18. januar 2000 (KOM(2000) 6) og 4. oktober 2000 (KOM(2000) 612). En væsentlig baggrund for disse meddelelser var, at forskningen i stigende grad gør sig gældende som et centralt led i økono-

mien og det vidensamfund, der udvikler sig verden over. Hvis Europa skal være med i forreste række, er det derfor afgørende, at både den offentlige og den private forskning i EU bliver styrket. En fælles indsats fra EU, medlemsstaterne og aktørerne på forskningsområdet samt øget koordinering af aktiviteterne er nødvendig.

Ideen om Det Europæiske Forskningsrum er blevet positivt modtaget af Europa-Parlamentet og i medlemslandene, herunder i forskerkredse og i erhvervslivet.

På Det Europæiske Råds (D.E.R.) møde i Lissabon den 23.-24. marts 2000 støttede stats- og regeringscheferne fuldt ud tanken om Det Europæiske Forskningsrum som et centralt led i opbygningen af et vidensamfund i Europa. Som opfølgning på D.E.R.'s konklusioner opfordrede Rådet (forskningsministre) i en resolution af 15. juni 2000 medlemsstaterne og Kommissionen til at træffe de nødvendige foranstaltninger for at konkretisere Det Europæiske Forskningsrum.

Af forslaget fremgår, at Rådet for så vidt angår EF-rammeprogrammet, træffer afgørelse i henhold til Traktaten om oprettelsen af Det Europæiske Fællesskab art. 166 (kvalificeret flertal) samt traktatens art. 251 (afgørelse træffes i fælles beslutningstagen med Europa-Parlamentet).

For så vidt angår Euratom-rammeprogrammet, træffes afgørelse i henhold til Traktaten om Det Europæiske Atomenergifællesskab, særlig artikel 7, hvorefter afgørelsen træffes i énstemmighed.

II. Forslagets indhold

Kommissionen foreslår et samlet budget på 17,5 mia. euro (ca. 130 mia. kroner) for en fireårig periode 2003-2006 - henholdsvis 16,270 mia. euro for EF-rammeprogrammet og 1,230 mia. euro for Euratom-rammeprogrammet. Nominelt er budgettet således øget med 17% i forhold til det nuværende femte rammeprogram (ca. 15 mia. euro). Realvæksten er af Kommissionen beregnet til 8,8%, hvilket skulle indebære at næste rammeprogram procentvis andel af det samlede EU-budget holdes på niveau med femte rammeprogram. Rammeprogrammet iværksættes ved hjælp af særprogrammer.

EF-rammeprogrammet

Programmet er opbygget af tre blokke af foranstaltninger:

- A. *Integration af forskningen*
- B. *Strukturering af Det Europæiske Forskningsrum,*
- C. *Styrkelse af grundlaget for Det Europæiske Forskningsrum.*

og efter følgende principper:

- De udvalgte forskningsområder skal *koncentreres* til et begrænset antal områder af strategisk betydning for Europa ud fra overvejelser om, hvor fælles EU-forskning kan tilføre aktiviteterne den største merværdi.
- Rammeprogrammet skal medvirke til at *strukturere* forskningsaktiviteter på alle niveauer i Europa gennem tættere forbindelser mellem nationale, regionale og europæiske initiativer.
- Støtte- og forvaltningsprocedurer skal *förenkles* ud fra erfaringerne fra 5. Rammeprogram. Det foreslås gennemført ved ændrede støtteprocedurer og decentraliserede forvaltningsprocedurer.

Herudover er en række tværgående aktiviteter indbygget i forslaget: forskeruddannelse og mobilitet, fremme af internationalt samarbejde og inddragelsen af tredjelande, inddragelsen af kvinder i forskningen samt små og mellemstore virksomheders deltagelse.

Af Kommissionens forslag fremgår desuden, at alle forskningsaktiviteter, der iværksættes under rammeprogrammet, skal gennemføres under overholdelse af grundlæggende etiske principper.

Ad A. Integration af forskningen

Den første gruppe af foranstaltninger, som økonomisk set er langt den største, rummer programmets 7 prioriterede forskningstemaer samt initiativer til videnskabelig og teknologisk underbyggelse af Fællesskabets politik. De 7 forskningstemaer, som prioriteres i forslaget, er:

- 1) Genomforskning og bioteknologi med relation til sundhed bl.a. med det formål at takle større sygdomme og styrke Europas bioteknologiske industri.
- 2) Teknologi for informationssamfundet med det formål at udvikle nøgleteknologier i informationssamfundet for at styrke Europas industri og hjælpe befolkningerne i Europa med at drage nytte af udviklingen i det videnbaserede samfund.
- 3) Nanoteknologi, intelligente materialer samt nye produktionsprocesser. Formålet er at hjælpe Europas industri med at drage nytte af frontteknologier til brug for intelligente produkter, tjenester og fremstillingsprocesser.
- 4) Flyteknik og rumfart med det formål at opretholde Europas ledende rolle inden for denne sektor og forbedre sikkerhedssystemerne og øge miljøbeskyttelsen
- 5) Fødevarerikkerhed og sundhedsrisici. Formålet er at etablere det nødvendige videnskabelige grundlag for at producere sikre og sunde fødevarer og at kontrollere de risici der knytter sig til forandringer i fødevarerne og miljøet
- 6) Bæredygtig udvikling og globale miljø- og klimaændringer. Formålet er at styrke den videnskabelige og teknologiske kapacitet, som er nødvendig for, at Europa kan gennemføre en bæredygtig udvikling og bidrage

substantielt til de internationale bestræbelser med henblik på at forstå og kontrollere globale ændringer

- 7) Borgere og styreformere i det europæiske vidensamfund. Formålet er at mobilisere forskningskapacitet inden for økonomisk og politisk forskning samt samfundsvidenskab og humaniora for at kunne forstå og behandle emner i relation til fremkomsten af det videnbaserede samfund på tværs af forskellige kulturer i Europa.
- 8) Hertil kommer yderligere aktiviteter på følgende områder under overskriften "Foregribelse af EU's behov inden for videnskab og teknologi", den såkaldt 8. prioritet:

Politikunderstøttende forskning og akut opståede forskningsbehov Formålet er at gennemføre forskning, der kan støtte den videre udvikling af Unionens politikker. Det kunne være inden for områder som landbrug, fiskeri, energi, transport samt akut opståede forskningsbehov.

Støtte til små og mellemstore virksomheders deltagelse i EU-forskningen Støtte til små og mellemstore virksomheders deltagelse i EU-forskningen skal omfatte forskning på vegne af virksomhedsgrupper i hele industrigrene eller blot forskning på vegne af flere virksomheder i emner af fælles interesse. Disse aktiviteter er ikke bundet til tematiske eller videnskabelige områder. For små og mellemstore virksomheder er målet for deltagelsen 15% (mod tidligere 10%).

Internationalt samarbejde

De specifikke internationale samarbejdsaktiviteter gennemføres til støtte for EU's udenrigs- og udviklingspolitik og finder navnlig sted som led i samarbejde med tredjelande i Middelhavsområdet, Rusland og andre tidligere Sovjetrepublikker samt udviklingslandene.

Det Fælles Forskningscenter (FFC)

Centrets aktiviteter foreslås koncentreret om en række udvalgte temaer i tilknytning til udformning og gennemførelse af EU-politikker.

De 7 prioriterede temaer foreslås gennemført gennem tre nye instrumenter, medens den såkaldt 8. prioritet hovedsagelig tænkes gennemført ved hjælp af de instrumenter, som anvendes i 5. rammeprogram, først og fremmest projektsamarbejdsmodellen. De nye instrumenter vil ifølge Kommissionen kunne skabe en særlig integrerende effekt og give mulighed for at lette administrationen af rammeprogrammet betragteligt. De nye instrumenter er:

- *Ekspertisenet*: Samling af fremragende private og offentlige forskningsenheder omkring fælles aktivitetsprogrammer
- *Integrerede projekter*: Store projekter med praktisk håndgribelige virkninger, der gennemføres som partnerskaber/konsortier mellem offentlige forskningsinstitutioner og private virksomheder.
- *EU-tilskud til nationale forskningsprogrammer*, der gennemføres af medlemsstater i forening (i henhold til artikel 169 i Traktaten).

Ad B. Strukturering af Det Europæiske Forskningsrum

Den anden gruppe af foranstaltninger omfatter områder, som udgør bærende elementer i Det Europæiske Forskningsrum. De fire prioriterede hovedindsatsområder er forskning og innovation, menneskelige ressourcer og mobilitet, forskningsinfrastruktur samt videnskab og samfund.

Ad C. Styrkelse af grundlaget for Det Europæiske Forskningsrum

Den tredje gruppe af foranstaltninger omfatter initiativer til styrkelse af koordineringen af forskningsaktiviteter i Europa, f.eks. via tilskud til gensidig åbning af nationale programmer eller til samarbejde i mellemstatslige fora, styrkelse af forbindelserne til aktiviteterne i European Science Foundation, Den Europæiske Rumorganisation m.v.

Foranstaltningerne omfatter tillige fremme af en sammenhængende udvikling af forsknings- og innovationspolitikken i Europa, f.eks. ved støtte til benchmarking af politikker eller til analyser og undersøgelser på det videnskabelige og teknologiske område.

Euratom-rammeprogrammet

Rammeprogrammet dækker de nukleare aktiviteter vedrørende forskning, teknologisk udvikling, internationalt samarbejde, formidling og nyttiggørelse samt uddannelse. Aktiviteterne er opdelt på fission, fusion og nuklear sikkerhed samt Det Fælles Forskningscenters (FFC) aktiviteter på det nukleare område (fission).

Behandling og opbevaring af nukleart affald fra fissionsenergi.

Kommissionen foreslår en omlægning af aktiviteterne, idet der lægges større vægt på tættere tilknytning til de nationale forskningsaktiviteter og koncentring om et begrænset antal mål. Indsatsen skal omfatte både det eksisterende problem vedrørende affaldsopbevaring og det langsigtede spørgsmål om, hvordan man kan begrænse affaldets skadelige virkning. Forskningsindsatsen skal omfatte:

- Langtidsopbevaring i dybtliggende geologiske lag.
- Begrænsning af affaldets skadelige virkninger, især udvikling af koncepter til nye reaktortyper, som producerer mindre affald.

Kontrolleret termonuklear fusion

På fusionsområdet fortsættes det europæiske program med en international overbygning. Baggrunden er, at Europa, Japan, Rusland og USA i 1988 påbegyndte et samarbejde med det formål at designe den første eksperimentelle fusionsreaktor kaldet ITER (International Thermonuclear Experimental Reactor). Amerikanerne trak sig dog ud af samarbejdet i 1999. Formålet med ITER er at demonstrere, at det er videnskabeligt og teknologisk muligt at udnytte fusionsenergien på en sikker og miljøvenlig måde.

Projektets gennemførelse afhænger af resultaterne af igangværende forhandlinger om rammerne for det fortsatte internationale samarbejde samt af beslutning om Europas og de andre deltagende parters bidrag til ITER projektet og anlæggets placering.

Kommissionen påpeger, at gennemførelsen af ITER projektet vil kræve betydelige menneskelige og finansielle ressourcer. Dette vil medføre behov for betydelige tilpasninger og nedskæringer i de øvrige fælleseuropæiske forskningsaktiviteter på fusionsområdet.

Andre aktiviteter inden for nuklear sikkerhed og sikkerhedskontrol

Som støtte for EU's politik vedrørende sundhed, energi og miljø foreslås følgende aktiviteter gennemført:

- Forskning vedrørende strålingsbeskyttelse, særlig med hensyn til kvantificering af risici i forbindelse med lave strålingsniveauer.
- Undersøgelse af nye koncepter til nye og mere sikre processer til udnyttelse af nuklear energi.
- Uddannelse i nuklear sikkerhed og strålingsbeskyttelse.

Det Fælles Forskningscenters aktiviteter (det nukleare område)

Centret vil fortsat skulle koncentrere sig om

- aktiviteter vedrørende nuklear sikkerhed og sikkerhedskontrol
- referencemålinger og -materialer.

Kommissionens forslag til budget for begge rammeprogrammer (millioner euro)

<u>EF-rammeprogrammet</u>	
A: Integration af europæisk forskning	12.770
Genomforskning og bioteknologi i sundhedens tjeneste	2.000
Teknologi til informationssamfundet	3.600
Nanoteknologi, intelligente materialer, produktionsprocesser	1.300
Luftfart og rumfart	1.000
Fødevarerikkerhed og sundhedsrisici	600
Bæredygtig udvikling og globale miljø- og klimaændringer	1.700
Borgere og styreformer i det europæiske vidensamfund	225
Foregribelse af EU's behov inden for videnskab og teknologi	2.345
– heraf 450 til SMV, 300 til internationalt samarbejde, 715 til Det Fælles Forskningscenter (FFC), samt 880 til forskning der kan støtte politikudvikling og akut opståede forskningsbehov	
B: Strukturering af Det Europæiske Forskningsrum	3.050
Forskning og innovation	300
Menneskelige ressourcer og mobilitet	1.800
Forskningsinfrastruktur	900
Videnskab og samfund	50
C: Styrkelse af grundlaget for Det Europæiske Forskningsrum	450
Støtte til koordinering af aktiviteter	400
Støtte til en sammenhængende udvikling af forskningspolitikken	50
I alt	16.270
<u>Euratom-rammeprogrammet</u>	
	1.230
Behandling og opbevaring af nukleart affald fra fission	150
Kontrolleret termonuklear fusion	700
Nuklear sikkerhed og sikkerhedskontrol	50
Det Fælles Forskningscenter (FFC)	330
TOTAL	17.500

III. Europa-Parlamentets udtalelse

Ved Europa-Parlamentets afstemning den 14. november 2001 blev der vedtaget 319 ændringsforslag til Kommissionens forslag til EF-rammeprogrammet og 19 ændringsforslag til Euratom-rammeprogrammet. Kommissionen kan helt eller delvis acceptere 3/4 af Parlamentets ændringsforslag.

Med hensyn til Kommissionens budgetforslag støtter Parlamentet den samlede ramme for EF-programmet, men ønsker rammen for Euratom-programmet øget med 0,1 mia. euro med henblik på en øget indsats vedrørende fusionsforskning.

	Kommissionen	Parlamentet
	----- mia. euro -----	
EF-Rammeprogrammet	16,27	16,27
Euratom-rammeprogrammet	1,23	1,33

I alt	17,50	17,60

Inden for EF-programmet foreslår Parlamentet en række budgetmæssige omfordelinger til fordel for bl.a. sygdomsbekæmpelse og bæredygtig udvikling (energi, miljø og transport). Tilsvarende foreslås budgettet reduceret på områder som infrastruktur samt politikunderstøttende forskning og forskning vedrørende pludseligt opståede problemer.

Med hensyn til indhold og struktur foreslås første prioritet opdelt i 2 dele for henholdsvis genomforskning og vigtige sygdomme, ligesom sjette prioritet foreslås tredelt i energi, miljø og transport.

Som nævnt foreslår Kommissionen, at forskningen i de syv prioriterede temaer udelukkende skal gennemføres ved at anvende tre nye instrumenter (ekspertisenet, integrerede projekter samt EU-tilskud til nationale forskningsprogrammer, der gennemføres af medlemsstater i forening). Parlamentet giver udtryk for, at disse tre instrumenter ikke i alle tilfælde passer til de behov og muligheder, som gør sig gældende for mindre forskningsenheder og smv'er. For bl.a. at fremme smv'ernes deltagelse og i det hele taget overgangen til et nyt sæt instrumenter foreslår Parlamentet derfor, at man parallelt med indførelsen af de tre instrumenter bibeholder en række virkemidler kendt fra det femte rammeprogram, herunder den nuværende projektform med omkostningsdeling.

En stor del af Parlamentets ændringsforslag vedrører de grundlæggende etiske principper for forskningens gennemførelse. Parlamentet foreslår i den forbindelse, at det mere specifikt anføres, at forskningen skal overholde de principper, der fremgår af EU's charter om grundlæggende rettigheder og relevante internationale konventioner samt at det eksplicit fremgår, hvilken type forskning der ikke kan finansieres under rammeprogrammet.

IV. Høring i Danmark

Forslaget har været sendt i skriftlig høring hos organisationer, forskningsinstitutioner mv. Ved høringsfristens udløb den 25. april 2001 var der indkommet følgende svar:

Akademiet for de tekniske videnskaber (ATV) finder, at Kommissionens forslag indeholder mange gode betragtninger og hensigtserklæringer, men forslaget er så upræcist, at det er vanskeligt at skabe sig et klart overblik.

EU's forskningsprogrammer skal alene fremme forskning på højt internationalt niveau for styrke europæisk kompetenceopbygning på områder af særlig betydning for Europa. Det bør endvidere sikres, at aktiviteterne fremmer forskningsbaseret innovation.

Alle midler skal uddeles på basis af åben og reel konkurrence baseret på uvildige bedømmelser. Det skal endvidere sikres, at krav om at flere virksomheder skal arbejde tæt sammen ikke fører til forskning af begrænset

værdi, fordi virksomhederne af konkurrencemæssige årsager søger at begrænse åbenheden i samarbejdet.

ATV anbefaler, at forskeruddannelse og –forskermobilitet bør være et centralt element i rammeprogrammet, herunder at der bør arbejdes for, at der etableres en egentlig erhvervsforskeruddannelse på europæisk plan.

Det foreslås, at der på europæisk plan gennemføres en særlig forskningsindsats, der har til formål at sikre rent drikkevand og bevaring af drikkevandsressourcerne. Det er endvidere opfattelsen, at der udover industriel udvikling bør gennemføres forskning, der retter sig mod servicesektoren, ligesom der bør satses betydelige midler på mere grundlæggende forskning.

Akademikernes Centralorganisation (AC) finder, at programstrukturen virker uoverskuelig, og at man kan frygte, at koncentrationen om de syv temaer kan få den konsekvens, at programmet udelukkende kommer til at fremme de virkelig store virksomheder, og at de små og mellemstore virksomheder (smv) bliver underleverandører. En massiv satsning på de syv temaer indebærer samtidig risiko for skævvridning af hele den europæiske forskningsindsats. I lyset heraf anbefales det, at der i forbindelse med ekspertisenettene afsættes rigelige midler til mobilitetsfremme og den grundforskning, som er et uundværligt fundament for den strategiske og anvendte forskning. Tilsvarende anbefales det, at der i relation til de integrerede projekter gøres noget for at tilgodese smv'erne, og at der satses på udvikling af metoder til omsætning af viden.

AC finder det også vanskeligt at se, hvordan åbningen af nationale programmer skal kunne praktiseres. Danmarks relativt begrænsede forskningsressourcer vil komme under pres, og det påpeges, at Danmark må prioritere sine forskningsprogrammer langt højere end i dag, hvis forslaget skal realiseres. Forskelle i løn- og ansættelsesvilkår for videnskabeligt personale vil ligeledes være en barriere i forhold til den frie forskerbevægelighed, som er en forudsætning for åbning af nationale programmer.

Det foreslåede budget til tema syv "Borgere og styreformer i det europæiske videnssamfund" finder AC alt for lille i betragtning af temaets betydning for integrationen i Europa, herunder ikke mindst i forhold til de nye ansøgerlande. I det hele taget er AC af den opfattelse, at samfundsvidenskab og humaniora burde inddrages i et tættere samspil med de naturvidenskabeligt og teknisk orienterede områder. Endelig peger AC på, at arbejdsmiljøområdet bør indgå og at der bør være fuld gennemsigtighed i forvaltningen af programmet.

Danmarks Grundforskningsfond finder, at forslaget rummer interessante perspektiver i henseende til at føre Det Europæiske Forskningsrum ud i livet. Det anføres imidlertid, at forslaget er uklart formuleret og præget af kraftig topstyring med meget ringe fleksibilitet og spillerum for kreativitet, som lader formode, at den primære intention er at støtte meget store koncen-

trationer af forskningsekspertise omkring meget få og snævre forskningstemaer. Koncentrationen og decentraliseringen til relativt få aktører stimulerer ikke til samspil mellem de mange små kvalitativt gode miljøer, men kan lede til dannelse af en forskningssnæver interessegruppering omkring de store landes primært erhvervsdrevne forskningsinteresser.

Således finder fonden, at virkemidlet "integrerede projekter" er beskrevet så diffust, at det vanskeligt kan vurderes, i hvilken udstrækning Danmark kan deltage, og hvorvidt det kan styrke den europæiske forskningsdimension. Det samme gør sig gældende for "ekspertisenettene". Umiddelbart er det vurderingen, at mange af fondens nuværende og kommende centre kunne indgå, men der er stor risiko for, at netværkene vil blive domineret af få store koncentrationer i de store medlemslande. Danmark bør derfor lægge afgørende vægt på at styrke netværkssamarbejdet med en række af de mindre medlemslande.

Fonden finder, at de udvalgte forskningstemaer er meget konventionelle, og at det er påfaldende, at den europæiske flyindustri så utilsløret skal støttes. Ligeledes finder fonden, at humaniora og samfundsvidenskab bør indtage en mere fremtrædende plads, ikke mindst i forbindelse med bestræbelsen på at styrke befolkningens tillid til og opbakning bag et europæisk forskningsrum.

Danmarks Tekniske Universitet (DTU) kan tilslutte sig de af Kommissionen foreslåede forskningstemaer, men finder det uheldigt, hvis bevillingerne samles i meget store portioner. Selv om DTU kan se sig selv og Danmark som sådan centralt placeret inden for enkelte større europæiske netværk, påpeges det, at det kan blive tilfældigt, hvilke forskningsgrupper der deltager, og at selv meget kvalificerede grupper på grund af et forholdsvis lille forskningsvolumen kan blive udelukket. Især er DTU betænkelig ved forslaget om en tættere tilknytning af de nationale forskningsbevillinger. En alt for tæt tilknytning er ikke ønskelig, da det vil vanskeliggøre en national prioritering. Endelig understreger DTU, at man finder det mindre sandsynligt, at udbyttet af investeringerne i Det Fælles Forskningscenter vil stå mål med omkostningerne.

Dansk Industri anbefaler planerne om en højere grad af koordinering af nationale og europæiske programmer. Der er behov for at tydeliggøre de nationale regerings ansvar for at støtte national forskning, og EU-midlerne skal anvendes på områder med en klar europæisk merværdi.

De små og mellemstore virksomheder (smv) spiller en afgørende rolle i skabelse af konkurrenceevne og nye arbejdspladser, men rammeprogrammet forringer virksomhedernes muligheder for at deltage. DI lægger vægt på, at virksomhedernes muligheder for at deltage forbedres, og der bør stilles krav om 50 pct. virksomhedsdeltagelse inden for alle forskningstemaer. Derudover foreslås, at målsætningen om virksomhedsdeltagelsen styrkes, så det understreges, at mindst 15 pct. smv-deltagelse gælder alle temaer, og at der i hvert enkelt projekt anvendes 15 pct. af midlerne til smv'er mv.

DI er betænkelig ved forslaget om store integrerede projekter, som vil gøre det meget vanskeligt for smv'erne at deltage i forskningssamarbejdet. Det foreslås, at der vedtages regler, som indebærer, at der skal stilles selvstændige krav om virksomhedsdeltagelse i alle projekter. Virksomhedsdeltagelse skal belønnes ved evalueringen af projekter. DI anbefaler, at der åbnes reel mulighed for projekter med deltagelse af kun 2 lande.

DI anbefaler netværk af ekspertisecentre, hvor udvælgelsen skal foregå på grundlag af en åben proces. Det foreslås, at der stilles krav om mindst 50 pct. deltagelse af virksomheder. Endelig skal alle netværk pålægges at gennemføre videnformidling efter en nærmere aftalt plan.

DI anbefaler, at der fortsat skal være mulighed for gennemføre samarbejdsprojekter efter samme regler som under femte rammeprogram. DI foreslår derfor et fjerde instrument til at supplere de tre nye instrumenter, som Kommissionen har foreslået. Der lægges i den forbindelse vægt på, at små og mindre projekter fortsat skal spille en væsentlig rolle.

Endelig anbefaler DI, at koncentrationen af aktiviteterne på de foreslåede temaer fastholdes som foreslået. Det foreslås, at en uafhængig rådgivende komite får mulighed for at tage stilling til årlige arbejdsplaner.

Dansk Metal er positiv over for planerne om udviklingen af Det Europæiske Forskningsrum og en højere grad af koordinering af forskning og teknologisk udvikling.

Dansk Metal finder, at de foreslåede ekspertisenet kan blive et nyttigt instrument, men der er behov for en præcisering af, hvorledes virksomhederne inddrages. Tilsvarende gælder for de foreslåede integrerede projekter, hvor virksomhedsdeltagelsen også må præciseres.

Dansk Metal stiller sig positivt over for planerne om, at nationale programmer åbnes for andre lande, idet dette kan bidrage til at internationalisere dansk forskning. Det er dog en forudsætning, at der opnås enighed om principper og regler for samarbejdet, som ikke må belastes af store administrative byrder.

Danske Energiselskabers Forening har forståelse for, at EU-indsatsen prioriteres og koncentrerer, men finder, at prioriteringen helt fokuserer på forskningen og ikke på demonstration og teknologiudvikling. En stor og systematisk støtte til sidstnævnte er en klar forudsætning for, at hensynet til en praktisk realisering af EU's politik tilgodeses. Foreningen peger på, at dette ikke mindst er tilfældet på energiområdet, hvor Kommissionens grønbog "På vej mod en europæisk strategi for energiforsyningssikkerhed" illustrerer, at det er nødvendigt med en bred palet af virkemidler, herunder energibesparelsesinitiativer, udvikling af vedvarende energi og højeffektive anlæg baseret på fossile brændsler. Foreningen mener, at forslaget kan komme i strid med

behovet for et bredt udvalg af virkemidler og peger mere specifikt på en række områder, som bør tilføjes henholdsvis opprioriteres, herunder udvikling af vedvarende energianlæg og deres indpasning i det overordnede elsystem.

Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole (KVL) beklager, at der ikke er et særligt landbrugs-/jordbrugsfagligt tema, og at området i stedet integreres i temaet "Fødevarerikkerhed og sundhedsrisici". Hvis ikke dette område bliver et selvstændigt tema, bør det i teksten til tema 1 gøres tydeligere, at man også har tænkt sig at gøre en indsats inden for veterinær- og jordbrugsforskningen. KVL beklager endvidere, at det skovbrugsfaglige område mangler fuldstændigt i rammeprogrammet. KVL tager det for givet, at landbrug, fiskeri og skovbrug vil blive tilgodeset i rammeprogrammet.

Specifikt i relation til plantebiologi finder KVL det særdeles problematisk, at dette område er lagt ind under de sundheds- og miljømæssige emner. Det vil indebære en kraftig indsnævring i de videnskabelige emner, der kan behandles, og vil derved mindske konkurrencen, så det ikke er de bedste projekter og forskergrupper, der bliver støttet. Hvis Europa ikke præsterer en meget mere aktiv forskningsindsats på det plantebiologiske område i de kommende 10 år, vil andre, især USA, få nærmest monopol på planteforædling. Den nuværende skepsis i store dele af de europæiske befolkninger mod anvendelsen af genetisk modificerede organismer i jordbruget bør ikke forhindre en kraftigt forøget europæisk forskningsindsats inden for området.

Det Europæiske Forskningsrum styrkes bedst, hvis de nationale prioriteringer og EU's prioriteringer trækker i samme retning, og KVL ser derfor positivt på en styrket koordinering af forskningsaktiviteterne i Europa.

Nye initiativer tilgodeses mest hensigtsmæssigt, hvis også mindre netværk/projekter kan komme i betragtning. Det er derfor nødvendigt, at der stadig er mulighed for mindre bevillinger, så også små og/eller nye forskningsgrupper har mulighed for at komme i gang.

KVL komplimenterer Kommissionen for initiativet vedr. menneskelige ressourcer og mobilitet i forbindelse med struktureringen af Det Europæiske Forskningsrum. KVL støtter, at Kommissionen ønsker en mere effektiv og enkel gennemførelse af det 6. rammeprogram. Endelig anses "Det fælles Forskningscenters aktiviteter" for at være relevante (især skal klimaændringer fremhæves).

Elkraft System anfører, at udviklingen af miljøvenlig elproduktionsteknologi spiller en vigtig rolle for de globale miljø- og klimaændringer. Selv om der er en klar sammenhæng mellem energiforbrugende aktiviteter henholdsvis miljø- og klimaændringer, finder man, at energiområdet bør indgå som et selvstændigt indsatsområde og ikke alene placeres under overskriften "Bæredygtig udvikling og globale miljø- og klimaændringer". Elkraft System peger i den forbindelse på behovet for forskning, teknologiudvikling

og demonstration på en række specifikke områder som f.eks. vindkraft, biomasse og affald.

Foreningen af Jernskibs- og maskinbyggerier i Danmark gør opmærksom på, at der under femte rammeprogram var særlig fokus på den maritime sektor, men det er uklart, i hvilket omfang der fremover vil være mulighed for at støtte denne sektor. Det anbefales, at det europæiske samarbejde ikke defineres med udgangspunkt i konkurrencen med USA. Den europæiske forskning bør defineres efter en analyse af europæiske behov. Det anbefales, at det sikres, at EU-programmerne fortsat giver mulighed for en koordineret europæisk forskningsindsats med relation til den maritime sektor på linje med andre transportsektorer.

Forskningsforum og statens forskningsråd har sammenfattet deres hovedsynspunkter som følger:

- *hilser* Kommissionens forslag *velkommen* som et vigtigt led i udviklingen af Det Europæiske Forskningsrum
- *anbefaler*, at forslaget i endnu højere grad tager udgangspunkt i de europæiske styrkepositioner og kvaliteter, de europæiske befolkningers viden, kreativitet, værdigrundlag og kultur
- *er tilfredse med*, at humaniora og samfundsvidenskab i Kommissionens forslag til 6. rammeprogram nu optræder som en relevant og ligeværdig bidragsyder til forskningen i Det Europæiske Forskningsrum
- *finder*, at programmet bør benytte et bredere spektrum af virkemidler, herunder såvel små som store konsortier – gerne konkurrerende
- *vurderer*, at danske forskningsgrupper og -centre vil have begrænset interesse i at påtage sig opgaven at koordinere initiativer under virkemidlet "ekspertisenet"
- *lægger vægt på*, at den foreslåede afbureaukratisering af programadministrationen ikke resulterer i, at de deltagende forskergrupper pålægges større administrationsbyrder
- *anbefaler*, at forskeruddannelse, mobilitet og samarbejde med EU-eksterne parter indgår som vigtige elementer under de tematiske områder
- *anbefaler*, at procedurer for anvendelse af midlerne under "Foregribelse af EU's behov inden for videnskab og teknologi" bør gøres gennemsigtig
- *anbefaler*, at tema 1.1.1. bør omfatte hele post-genomforskningens potentiale, herunder dets implikation i fx lægemiddelforskningen, og at dette centrale område kommer til at matche det nanoteknologiske område i beskrivelsen af den langsigtede indsats
- *finder*, at den foreslåede budgetstigning på 17% i forhold til 5. rammeprogram er beskeden, og mener, at områderne "Fødevarerikkerhed og sundhedsrisici" og "Borgere og styreformer i det europæiske videnssamfund" bør tilføres øgede midler.

Handelshøjskolen i København finder, at programmets overordnede struktur lader en del tilbage at ønske med hensyn til præcision og overskuelighed. Den tydeligere fokusering på et mere begrænset antal forskningsområder synes at være et fremskridt, men det har imidlertid den pris, at de forskningsmiljøer, som ikke arbejder inden for de foreslåede prioritetsområder, vil have vanskeligt ved at opnå støtte fra fællesskabet, selvom deres forsknings- og udviklingsaktiviteter bidrager til "europæisk merværdi".

Højskolen foreslår, at de horisontale aktioner, der har til formål at støtte opbygningen og udviklingen af forskningsmiljøer generelt – eksempelvis via støtte til netværk, forskeruddannelse, infrastruktur, workshops, konferencer mv. – får en budgetmæssig mere fremtrædende plads.

Efter Højskolens opfattelse er de mest radikale nyskabelser de foreslåede tre virkemidler: Ekspertisenetværk, Integrerede projekter og EU-tilskud til nationale programmer.

Højskolen støtter etableringen af *Ekspertisenetværk*, idet det dog påpeges, at Kommissionens formuleringer noget uklare og åbne for fortolkninger. Højskolen ser gerne ekspertisenetværk som en horisontal aktivitet, hvor Kommissionen støtter dannelsen af netværk inden for alle forskningsområder.

Højskolen finder, at virkemidlet *Integrerede projekter* er noget summarisk beskrevet. Hvilket er så meget desto mere beklageligt, som det synes at være det virkemiddel, der budgetmæssigt satses mest på. Det kan befrygtes, at små og mellemstore virksomheder og mindre, men kvalitativt gode forskningsmiljøer vil have vanskeligt ved at indgå i, endsige påtage sig ledende roller i konsortierne. Der er desuden behov for at tydeliggøre de styringsmæssige, organisatoriske og administrative aspekter.

Hvad angår det tredje virkemiddel i rammeprogrammet: *EU-tilskud til nationale forskningsprogrammer*, mener Højskolen, at dette kan bidrage til at lette etableringen af samarbejdet mellem forskergrupper på tværs af landegrænser, og derved blive et nyttigt middel i de løbende bestræbelser på at øge internationalisering af forskningen. Kommissionens forslag skal imidlertid bearbejdes yderligere, således at det i givet fald bliver gennemskueligt på hvilket grundlag – forvaltningsmæssigt, juridisk, økonomisk - den skærpede konkurrence om forskningsmidlerne kommer til at foregå.

Hvad angår det teknisk-videnskabelige indhold savner Højskolen umiddelbart to vigtige forskningsområder: Knowledge management og Virksomhedskommunikation (Corporate communication).

Selv om det flere steder i forslaget anføres, at der skal gøres en særlig indsats for forskning i og til gavn for små og mellemstore virksomheder samt for deres deltagelse, finder Højskolen, at forslaget på dette punkt bør konkretiseres betydeligt.

Institutrådet for De godkendte Teknologiske Serviceinstitutter kan tilslutte sig de overordnede mål for rammeprogrammet, men der er behov for præcisering og forbedringer på flere punkter, hvis et bredt dansk engagement skal fastholdes.

Rådet gør opmærksom på, at Det Europæiske Forskningsrum reelt fører til en mere overordnet styring på bekostning af nationale programmer, idet beslutninger vil blive truffet længere væk end i dag. Man ser med bekymring på, at der er tendenser til, at støttegraden til projekter er faldende, og at de teknologiske institutter oplever forringede støttemuligheder ved deltagelse i EU-projekter.

Der lægges vægt på, at smv'erne bliver tilgodeset langt bedre, end det fremgår af forslaget. Den højere prioritering af samfundsforskning indebærer efter Rådets opfattelse, at det bliver vanskeligere specielt for smv'er at se deres egeninteresse i projektdeltagelse. Endvidere peges på behovet for en kraftig revision af CRAFT-konceptet. Der er et stort behov for, at administrative procedurer effektiviseres, herunder at behandlingstider reduceres.

Endelig anbefaler Institutrådet, at vi fra dansk side ud over vindenergi også lægger vægt på forskning i andre vedvarende energikilder.

IT-Brancheforeningen hilser velkommen, at forslaget lægger op til en koncentration af aktiviteterne på færre temaer og prioritering af fremragende videnskabelig og teknisk ekspertise. Udvælgelsen af projekter skal ske i reel og åben konkurrence. Man støtter endvidere den planlagte integration med vægt på innovation, menneskelige ressourcer og infrastruktur.

Man anerkender behovet for nye instrumenter, men er generelt bekymret for, om de kan anvendes tilstrækkeligt effektivt, målrettet og ubureaukratisk. Administrative barrierer er den væsentligste årsag til, at virksomhederne fravælger EU-programmerne.

IT-branchen finder, at aktiviteterne på IT-området i højere grad bør fokuseres på software, ikke mindst inden for områder som underholdning, undervisning og sundhed. Der er behov for at styrke kvalitetsniveauet i software udviklingen - både indholds- og udformningsmæssigt.

Københavns Universitet finder det vigtigt at fortsætte og videreudvikle det europæiske forskningssamarbejde - ikke mindst inden for rammerne af det næste rammeprogram 2002-2006. Programmets overordnede struktur virker fornuftig og Københavns Universitet tilslutter sig, at der sker en koncentring af den europæiske forskningsindsats. Man kan varmt støtte tiltag, der kan gøre ansøgningsproceduren enklere.

Københavns Universitet finder det positivt, at midlerne til forskermobilitet foreslås øget, og foreslår, at der bliver skabt bedre muligheder for gruppen af 35-40-årige post docs og deres familier.

Københavns Universitet finder det betænkeligt, at der via en større pulje afsættes midler til "ad-hoc"-opgaver, idet rammeprogrammerne i videst muligt omfang må være styrede af objektive, kendte og på forhånd fastsatte beslutninger. Programmet har hidtil kunnet justere mål og opslag undervejs.

Et af de elementer, der savnes i programmets overordnede struktur, er samarbejdet med 3. lande, herunder ikke mindst udviklingslandene. Kommissionen har foreslået, at samarbejdet med 3. lande integreres i de tematiske aktiviteter, men dette bliver ikke fulgt op af retningslinjer for, hvordan det skal praktiseres, herunder hvordan man modvirker brain-drain.

Kommissionens forslag om etableringen af større integrerede projekter, finder Københavns Universitet er yderst problematisk, da denne del af programmet i meget høj grad vil blive rettet mod større industrivirksomheder, der har kapaciteten til at løfte ansøgninger og projekter, der er så store, som det er indikeret. Det kan ikke udelukkes, at der kan identificeres projekter, hvor den foreslåede fremgangsmåde kan vise sig hensigtsmæssig, men hovedomdrejningspunktet i næste rammeprogram bør være de kendte mekanismer som forskningsprojekter, forskernetværk og forskermobilitetsstøtte.

Hvad angår programmets indholdsmæssige prioriteringer, beklager Københavns Universitet den snævre opfattelse af, hvilken forskning der kan bidrage til et løft af fællesskabets forskningsindsats. Den entydige satsning på produktions- og markedsnær forskning og udvikling, forbigår den helt afgørende betydning, som den grundvidenskabelige forskning udgør. Der bør allokeres midler til grundvidenskabelige aktiviteter inden for de enkelte temaer.

Herudover har Københavns Universitet en række specifikke bemærkninger til det videnskabelige indhold i de prioriterede temaer, herunder bl.a.:

Genomforskning. Universitetet finder det uheldigt at lægge plantebioteknologi under de sundheds- og miljømæssige emner. Området må også omfatte discipliner, som er relateret til opfølgningen af kortlægningen af det humane genom, samt felter hvor dansk sundhedsforskning står stærkt, f.eks. allergi- og immunsygdomme, diabetes og psykiske lidelser.

Fødevarer og sundhedsrisici. Det foreslås, at temaet inkluderer funktionelle fødevarer og deres eventuelle positive bidrag til en forbedret sundhedstilstand, resistens over for bakterielle antibiotika samt udvikling af biosensorer

Bæredygtig udvikling og globale miljø- og klimaændringer. Temaet bør indeholde forståelse af stratosfæren i globale klimaændringer, populationsbiologi og beskyttelse af naturressourcer og sundhed, betydning af globale miljøændringer for europæiske økosystemer samt arktisk forskning.

*Borgere og styreform*er i det Europæiske vidensamfund. Det foreslås at inkludere udvikling af avancerede teknologier for øget borgerdeltagelse i demokratiske processer samt forskning i videnudvikling og brugen af viden. IT- og Forskningsministeriet opfordres desuden til at fastholde forslaget om styrkelse af det europæiske forskningssamarbejde inden for velfærd og udfordringer for de europæiske velfærdsstater.

Københavns Universitet peger endelig på, at kulturområdet udgør en voksende del af den nationale indtjening, idet samfundet udvikler sig fra et industrisamfund mod et service- og vidensamfund - alt sammen faktorer, som taler for en stærkere placering af humanioraforskningen i rammeprogrammet.

Landbrugsrådet finder det positivt, at man ønsker større effektivitet, gerne gennem større projekter med en længere varighed. Man støtter endvidere ideerne om gensidig åbning af nationale programmer for at styrke det europæiske samarbejde.

Rådet er positiv over for, at der sættes fokus på fødevarer sikkerhed og sundhedsrisiko, men indsatsen på området må gennemføres i en kontekst, hvor hele produktionskæden for både planter og dyr indgår i forskningsaktiviteterne.

Rådet foreslår, at der indføres et landbrugs-, fiskeri- og fødevarerpolitisk tema i rammeprogrammet, som bl.a. skal indeholde økologi, fødevarer sikkerhed og sundhedsrisici. Det foreslås endvidere, at temaet om genomforskning og bioteknologi i sundhedens tjeneste udvides til også at omfatte produktion af sunde animalske og vegetabiliske fødevarer.

Landsorganisationen i Danmark (LO) støtter intentionerne om Det Europæiske Forskningsrum. De foreslåede hovedtemaer forekommer relevante, men der er behov for suppleringer og præciseringer.

LO finder det vigtigt, at temaerne bidrager til profilering til global økonomi, hvor miljørigtig produktion og bæredygtig udvikling forudsætter en massiv forskningsindsats.

Fødevarer sikkerhed og sundhedsrisici er centrale emner, men forskningen bør ikke defineres ud fra krisetemaer som BSE. På IT-området er der i høj grad fokusering på de tekniske aspekter. Udviklingen af informations- og vidensamfundet forudsætter, at der fokuseres på emner som e-demokrati, konsekvenser på arbejdsmarkedet og e-handel. Der bør endvidere sættes fokus på uddannelsesmæssige perspektiver i videnøkonomien med henblik på at sikre den nødvendige kompetenceopbygning og arbejdskraftens udvikling til nye opgaver.

LO finder, at forslaget ikke i tilstrækkeligt omfang tager hensyn til de små og mellemstores virksomheder muligheder for at deltage. Det må sikres, at især smv'erne kan indgå i konsortier og netværksdannelser. Der bør skabes

mulighed for, at virksomheder kan annoncere deres interesser på specifikke områder, så de får mulighed for at deltage i projekter, der er under forberedelse.

LO finder, at arbejdsmiljøaspektet bør indgå i temaerne Genomforskning og bioteknologi i sundhedens tjeneste, Fødevarerikkerhed og sundhedsrisici samt Teknologi til informationssamfundet. Endelig peger LO på behovet for en præcisering af, arbejdsmiljøet er omfattet af temaet bæredygtig udvikling. Det anbefales, at arbejdsmiljø i forhold til den teknologiske udvikling indarbejdes som et særskilt forskningstema, idet arbejdskraft er en afgørende faktor og samtidig en faldende ressource.

Rektorkollegiet hilser bestræbelserne på at forenkle og fokusere det internationale forskningssamarbejde velkommen. Kollegiet noterer sig, at samfundsforskningen tilgodeses i et særligt tema, og finder det positivt, at der afsættes flere midler til forskermobilitet. Det beklages, at der synes at blive lagt meget lidt vægt på den langsigtede og basale forskning, og man efterlyser konkret en satsning på fælles europæisk videnopbygning- og udnyttelse inden for humaniora og samfundsvidenskab.

Kollegiet finder beskrivelserne af ekspertisenetværk og integrerede projekter uklare, og peger på den risiko, at kun meget få danske aktører vil have ressourcer til at være med på en måde, der giver reel indflydelse. Ikke mindst i de integrerede projekter er der risiko for, at mindre aktører henvises til rollen som underleverandører, og at man mister det vigtige element af videndeling og dermed motivationen til at deltage. Kollegiet peger i den forbindelse på det positive i den eksisterende projektform, der har haft en afgørende rolle for en lang række danske virksomheder og forskningsinstitutioner.

Med hensyn til åbning af de nationale forskningsprogrammer anerkender Rektorkollegiet, at der på dette område sandsynligvis vil ske en udvikling, som Danmark bestemt skal være med i. Kollegiet anbefaler, at man fra dansk side medvirker til, at der aftales klare retningslinjer, og bemærker samtidig, at der allerede i dag er mulighed for, at udenlandsk ekspertise inddrages i danske projekter.

Rektorkollegiet opfordrer endelig til, at der arbejdes for, at retningslinjerne for finansieringstilskud gøres mere gennemskuelige og at de udformes, så også danske universiteter får økonomisk og praktisk mulighed for at deltage.

Aalborg Universitet finder det væsentligt, at der er sket en styrkelse af den humanistiske og samfundsvidenskabelige forskning. Aalborg Universitet finder dog, at disse forskningsområder bør styrkes yderligere i rammeprogrammet; begrundet i den centrale rolle den humanistiske og samfundsvidenskabelige forskning spiller både som selvstændig forskning og i tilknytning til teknisk og naturvidenskabelig forskning.

Aalborg Universitet ønsker at understrege behovet for at sikre en opprioritering af den langsigtede grundforskning i forslaget til rammeprogram. Dette kunne f.eks. ske gennem en tydeliggørelse af grundforskningens rolle i ekspertisenetværkene.

Aalborg Universitet anbefaler, at man er opmærksom på eventuelle negative implikationer af sammenhæng mellem de nationale forskningsprogrammer og EU forskningsprogrammer. I det omfang de nationale forskningsprogrammer skal åbnes for udenlandske aktører, bør det udelukkende ske i et konsortiesamarbejde med danske aktører. Aalborg Universitet finder, at der er en væsentlige risiko for en ubalance.

Endelig kan Aalborg Universitet i spørgsmålet om konsortier og en ny struktur støtte de synspunkter, der er fremført af Confederation of European Union Rectors' Conferences.

Aarhus Universitet vurderer, at ekspertisenetværk og tilskud til nationale programmer, der gennemføres af flere medlemslande, kan virke fremmende for europæisk forskning. Det understreges samtidig, at skabelse og vedligeholdelse af især netværk er tidsøkonomisk omkostningskrævende, og at det er af afgørende betydning at finde en finansieringsmodel, der tager hensyn til forholdene på universiteterne.

Universitetet finder det meget positivt, at forskningstemaet "Borgere og styreformer" indgår i forslaget. Imidlertid undrer universitetet sig over, at der er afsat så få midler til human- og samfundsvidenskabelig forskning i en tid præget af problemstillinger som legitimitetsproblemer for EU, omfattende identitetsmæssige udfordringer samt en kommende regeringskonference med fokus på konfliktfyldte forfatningsmæssige problemstillinger.

V. Statsfinansielle og lovgivningsmæssige konsekvenser

Forslaget vil ikke i sig selv have statsfinansielle eller lovgivningsmæssige konsekvenser for Danmark. I Kommissionens forslag er der ikke direkte forudset ny lovgivning på Fællesskabsplan.

VI. Nærhed og proportionalitet

Kommissionen kommer i sit forslag kun indirekte ind på spørgsmålet, idet den anfører, at rammeprogrammerne for at kunne spille en mere strukturerende rolle og støtte realiseringen af Det Europæiske Forskningsrum må knyttes tættere til de nationale tiltag og de mellemstatslige europæiske samarbejdsinitiativer. De økonomiske midler fra EU skal i højere grad kombineres med midler fra andre offentlige og private kilder.

VII. Forelæggelse i Folketingets Europaudvalg

Forslaget blev forelagt Folketingets Europaudvalg med henblik på forhandlingsoplæg forud for Rådets møde den 26. juni 2001. Europaudvalget modtog i den forbindelse samlenotat af 14. juni 2001 (FSKF 0038). Forslaget

blev endvidere forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering forud for Rådets møde den 30. oktober 2001. Europaudvalget modtog i den forbindelse samlenotat af 18. oktober 2001 (FSKF0045).

2. Iværksættelse af Det Europæiske Forskningsrum

- a) Mobilitetsstrategi for forskerne i Det Europæiske Forskningsrum
 – Vedtagelse af en resolution

I. Baggrund

I januar 2000 vedtog Kommissionen en meddelelse, hvori det blev foreslået, at der blev oprettet et europæisk forskningsrum (KOM(2000)6 endelig). Meddelelsen pegede bl.a. på behovet for flere og mere mobile menneskelige ressourcer samt på, at der kunne gøres mere brug af mobilitet som middel til overførsel af viden.

På sit møde i Lissabon i marts 2000 anbefalede Det Europæiske Råd projektet med det europæisk forskningsrum og opfordrede Rådet og Kommissionen til at træffe de nødvendige foranstaltninger for at rydde hindringerne for forskermobiliteten i Europa af vejen inden 2002 og for at tiltrække og fastholde forskertalenter af høj kvalitet i Europa.

Enholdsvis den 15. juni og den 16. november 2000 vedtog Rådet resolutioner vedrørende Det Europæiske Forskningsrum, hvori man bl.a. understregede vigtigheden af forskermobilitet og opfordrede Kommissionen og medlemslande til at samarbejde om identifikation af hindringerne for forskermobilitet og dernæst at fjerne disse. I april 2001 forelå en rapport om hindringer for forskermobilitet - udarbejdet af Kommissionen bistået af nationale eksperter - og i juni 2001 vedtog Kommissionen meddelelsen "En mobilitetsstrategi for Det Europæiske Forskningsrum", som blev præsenteret for Rådet (forskning) på møde den 26 juni 2001 (KOM(2001) 331 endelig).

II. Resolutionens indhold

Med den resolution, som nu foreslås vedtaget, tages yderligere et skridt for at følge op på konklusionerne om forskermobilitet fra Det Europæiske Råds møde i Lissabon i marts 2000. I resolutionen lægges der bl.a. op til, at Rådet:

- støtter bestræbelserne for
 - = at forbedre information til forskerne - herunder etablering af en internetportal, etablering af et netværk af mobilitetscentre og bedre annoncering af ledige stillinger,
 - = udveksling af gode erfaringer samt benchmarking
- opfordrer Kommissionen til
 - = at lægge vægt på forskermobilitet i den mobilitetshandlingsplan, som vil blive præsenteret på det Europæiske Råds møde i foråret 2002,
 - = at kandidatlandene inddrages fuldt ud i planlægning og gennemførelse af aktiviteterne til fremme af mobilitet.

III. Europa-Parlamentets udtalelse

Der forventes ikke nogen udtalelse fra Europa-Parlamentet om resolutionen.

IV. Høring i Danmark

Resolutionen har ikke været sendt i høring.

V. Statsfinansielle og lovgivningsmæssige konsekvenser

Resolutionen vil ikke have direkte statsfinansielle eller lovgivningsmæssige konsekvenser for Danmark.

VI. Nærhed og proportionalitet

Da der er tale om grænseoverskridende samarbejde, må de mål, der opstilles, søges opfyldt på fællesskabsplan.

VII. Forelæggelse i Folketingets Europaudvalg

Forslag til Rådsresolution har ikke tidligere været forelagt for Europaudvalget.

- b) (Evt.) Handlingsplan for videnskab og samfund
 – Fremlæggelse ved Kommissionen

(Handlingsplanen foreligger endnu ikke)

I Baggrund

Temaet "Forskning og samfund" blev lanceret af Kommissionen i meddelelsen "Mod et europæisk forskningsrum" af 18. januar 2000, KOM(2000) 6. Temaet blev fulgt op i meddelelse af 4. oktober 2000 "Realiseringen af Det Europæiske Forskningsrum: Retningslinjer for EU's indsats inden for forskning (2002-2006)", KOM(2000) 612, samt i arbejdsdokument af 14. november 2000 fra Kommissionens tjenestegrene "Videnskab, samfund og borgere i Europa", SEC(2000) 1973.

Rådet (forskning) vedtog den 16. november 2000 en resolution om "Oprettelsen af det europæiske område for forskning og innovation: retningslinjer for EU's indsats inden for forskning (2002-2006)". I resolutionen blev på nødvendigheden af at stimulere debatten om videnskabens rolle i samfundet.

Resolutionen slutter med at opfordre Kommissionen til at fremlægge sin handlingsplan om forskning og samfund for Rådet inden udgangen af 2001.

II. Handlingsplanens indhold

Handlingsplanen foreligger endnu ikke, men forventes at blive præsenteret på Rådsmødet den 10. december 2001.

III. Europa-Parlamentets udtalelse

Da handlingsplanen endnu ikke foreligger, har Europa-Parlamentet ikke kunnet udtale sig.

IV. Høring i Danmark

Handlingsplanen vil blive behandlet i EF- Specialudvalget for forskning.

V. Statsfinansielle og lovgivningsmæssige konsekvenser

Vi forventer ikke, at meddelelsen i sig selv vil have statsfinansielle eller lovgivningsmæssige konsekvenser for Danmark.

VI. Nærhed og proportionalitet

Vi må afvente handlingsplanen for at afgøre, i hvilket omfang Kommissionen vil redegøre for princippet for nærhed og proportionalitet.

VII. Forelæggelse i Folketingets Europaudvalg

Da handlingsplanen endnu ikke foreligger, har den ikke været forelagt for Folketingets Europaudvalg.

3. (Evt.) Imod en europæisk rumfartspolitik

- meddelelse fra Kommissionen om rapporten fra den fælles task force EF/ESA

(Kommissionens meddelelse foreligger endnu ikke)

I Baggrund

Den 28. september sendte Kommissionen Rådet en meddelelse med titlen "Europa og rummet: et nyt kapitel åbnes", udarbejdet i samarbejde med ESA (European Space Agency). Kommissionen understreger i sin meddelelse, at det er op til de nationale beslutningstagere i EU og ESA at give det incitament, der er nødvendigt for at iværksætte og videreudvikle en rumstrategi.

På denne baggrund vedtog Rådet (forskning) på sit møde den 16. november 2000 en resolution, som også blev vedtaget på ESA's ministermøde den 16. november. I resolutionen anmoder Rådet Europa-Kommissionen om i samarbejde med ESA og senest inden udgangen af 2000 at nedsætte en fælles task force på højt plan med deltagelse af Europa-Kommissionen og ESA's eksekutivkomité. Task forcen fik til opgave i tæt samråd med medlemsstaterne at udbygge den europæiske rumstrategi og stille forslag til dens gennemførelse. Endvidere anmodede Rådet Europa-Kommissionen om sammen med ESA at gøre den europæiske rumstrategi mere dynamisk og i slutningen af 2001 at gøre rede for de første tiltag og de opnåede fremskridt over for Rådet for Den Europæiske Union, ESA-Rådet og Europa-Parlamentet.

II. Meddelelsens indhold

Kommissionens meddelelse om rapporten foreligger endnu ikke. Det forventes, at meddelelsen vil blive præsenteret på rådsmødet den 10. december 2001.

III. Europa-Parlamentets udtalelse

Da meddelelsen endnu ikke foreligger, har Europa-Parlamentet ikke kunnet udtale sig.

IV. Høring i Danmark

Meddelelsen vil blive behandlet i EF-Specialudvalget for forskning.

V. Statsfinansielle og lovgivningsmæssige konsekvenser

Vi forventer ikke, at meddelelsen i sig selv vil have statsfinansielle eller lovgivningsmæssige konsekvenser for Danmark.

VI. Nærhed og proportionalitet

Vi må afvente meddelelsen for at afgøre, i hvilket omfang Kommissionen vil redegøre for princippet for nærhed og proportionalitet.

Selve rumstrategien lægger op til aktiviteter, som kun lader sig gennemføre på internationalt plan.

VII. Forelæggelse i Folketingets Europaudvalg

Da meddelelsen endnu ikke foreligger, har den ikke været forelagt for Folketingets Europaudvalg.

